

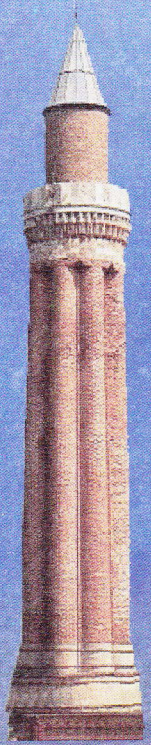

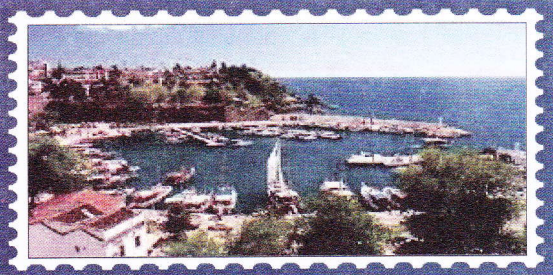

Profesör Matthias Alexander Castren (1813-1852)

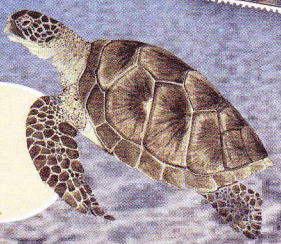

NEVZUHUR

EDEBİYAT KÜLTÜR SANAT

KASIM 2015
SAYI : 48

NEVZUHUR

NEVZUHUR

EDEBİYAT - KÜLTÜR - SANAT

KASIM 2015 SAYI 48

SAHİBİ:
MUSTAFA AKBABA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ:
ALİ DEMİREL

YAYIN KURULU:
BEKİR KARA
HASAN TÜLKAY
MEHMET ERÇİN

ADRES:
Atatürk Cd. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No: 1/2 ANTALYA

TLF : 0 (242) 241 80 62 - 63

BELGEGEÇER: 0 (242) 241 41 74

www.mustafaakbaba.com

e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN : 1308 - 1403

BASIM YERİ
TUNAHAN OFSET & MATBAACILIK
Tel : 0 (242) 248 90 88
www.tunahanmatbaa.net
info@tunahanmatbaa.net
tunahanofset@gmail.com
Sinan Mh. Atatürk Cd. 1254 Sk.
Rıfat Türkcan Psj. No: 14/7
Muratpaşa / ANTALYA

YAYIN TÜRÜ :
Yerel - Süreli
İki Ayda Bir Yayımlanır

NEVZUHUR da yayımlanan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

NEVZUHUR da yayınlanan eserlere telif hakkı ödenmez.

NEVZUHUR
Bir kültür hizmeti olup, para ile satılmaz.

NEVZUHUR da
Yayınlanan bütün yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazıların yayınlanması, Yayın kurulu nun kararına bağlıdır. Yazılar yayınlanmasa dahi geri iade yapılmaz.

NEVZUHUR Yayınlarının tamamına www.mustafaakbaba.com adresinden ulaşabilirsiniz.

BU SAYIMIZDA YAYINLANAN

MATTHİAS ALEXANDER CASTREN

ALİ DEMİREL

GÖNÜL PENCEREMDEN ANTALYA

İBRAHİM ŞAŞMA

HATTAT HÜSEYİN ÖKSÜZ

MUSTAFA AKBABA

OSMAN YÜKSEL SERDENGEÇTİ

ABDULLAH SATOĞLU

LODOSUN GETİRDİĞİ AVARE DÜŞÜNÜŞLE

ANDAÇ

EDİRNEKAPI ŞEHİTLİĞİNDE YATAN TEK GAYRİMÜSLİM

TUNCER GÜNAY

DİLSİZ ŞEHİR

MUSTAFA AYVALI

OKUYUCU İLE SOHBET

Değerli NEVZUHUR dostları;

Elinizdeki Kasım sayımızla 2015 yılını sona erdirmiş oluyoruz. Kısmet olursa, Ocak sayımızla yeni bir yılda buluşmuş olacağız. Siz değerli okuyucularımızın bize vermiş olduğu şevkle, sekiz yılımızı geride bırakıp dokuzuncu yıla adım atıyoruz. Daha sonraki yıllarda da buluşmak samimi temennimizdir.

48. sayımız ALİ DEMİREL'in bir yazısıyla başlıyor. DEMİREL bu yazısında 1813-1852 yılları arasında yaşamış değerli bir bilim adamı, Finlandiya'lı Prof. *MATTHİAS ALEXANDER CASTREN*'i tanıtıyor.

Bu yazıyı, İBRAHİM ŞAŞMA'nın; *GÖNÜL PENCEREMDEN ANTALYA* başlığıyla kaleme almış olduğu yazı takip ediyor. Antalya için yazılmış en güzel yazılardan biri olan bu denemeyi okurken kendinizi Antalya'da bulacak, bu güzel şehri kuşbakışı seyredeceksiniz.

MUSTAFA AKBABA; *HATTAT HÜSEYİN ÖKSÜZ*'ü sayfalarımıza taşıyor. Günümüzün en önde gelen hattatlarından olan sayın ÖKSÜZ; sadece yurt içinde değil, yurt dışında da tanınan önemli bir değer.

ABDULLAH SATOĞLU ise, ölümünün 32. Yıldönümü münasebetiyle kaleme almış olduğu yazısında *OSMAN YÜKSEL SERDENGEÇTİ*'yi şükran ve rahmetle yâd ediyor. Hayatı boyunca inandığı değerlerden taviz vermeyen, bir döneme damgasını vurmuş olan hemşehrimiz Osman Yüksel'e Fatihalarınızı lütfen esirgemeyiniz.

LODOSUN GETİRDİĞİ AVARE DÜŞÜNÜŞLER başlığını taşıyan yazısıyla ANDAÇ; yine her zamanki gibi kendine has uslûbuyla Antalya-İstanbul arasında sörf yaparak dergimizi zenginleştiriyor.

TUNCER GÜNAY; Modern Başkent'in kurulmasında çok büyük payı olan BURUNO TAUT'u *EDİRNEKAPI ŞEHİTLİĞİNDE YATAN TEK GAYRİMÜSLİM* başlığıyla sayfalarımıza taşıyor.

Bu sayımızda bir şiire yer verebildik. MUSTAFA AYVALI; *DİLSİZ ŞEHİR* unvanlı şiiriyle dergimizi renklendiriyor.

Ocak 2016'da buluşmak ümidiyle hoşcakalın.

NEVZUHUR

MATTHİAS ALEXANDER CASTREN

ALİ DEMİREL

Bu saygıdeğer kişiyi tanıtmadan önce, sayın okurlarımızı; ön yargı tutsaklığının dışında bir bakış açısıyla okumaları için uyarma gereği duydum. Artık çoğu insanımız biliyor ama ben yine de hatırlatmak istedim. Batılı barbarların ve de Yerlik'e albızlık edenlerin; insanlık tarihini, yaklaşık bin yıl önceden yalanlarla, gerçekleri saklama ve saptırmalarla yazdıklarını zamanımızda artık çok tarihçi, bilim kişileri hatta sıradan insanlar dahi bilmektedirler. Yani; dünya insanlığının önüne sürülen insanlık tarihi ve ulusların tarihi YALAN! Özellikle TÜRK tarihi, seçilmiş bir çete tarafından özenle gizlenmiş ve bize sadece bin yıllık tarihimiz (bu kadarı bile kasıtlı olarak yalan, yanlış ve eksiklerle doludur) onların anlayışına göre önümüze konmuştur. Ne yazık ki tarihçilerimiz ve bilim insanlarımız uyurken; batılı barbarların yazdıkları tarihin bizim tarihimiz olmadığını dile getiren Atatürk olmuştur. Türk milletinin uyanacağı korkusuna kapılan Yerlik'in albızları hemen Atatürk'ün fikirlerine karşı çıkmışlar hele o öldükten sonra yerli işbirlikçilerle bir olup alay bile etmişlerdir. Ne iyi ki; günümüzde yapılan arkeolojik buluntular, yazıt ve tabletlerin okunması ve de diğer bilimsel araştırmalar, Atatürk'ün 'Türk Tarihi' tezinin doğruluğunu ortaya koymuştur... Yerlik'in uşakları ve onların aveneleri; gerçeklerin açığa çıkarılmasını asla istemezler. Uyanarak aydınlanmış bilim insanlarını ise yerli işbirlikçilerinin de yardımıyla hemen bertaraf ederler. Resmi kurumlara ve üniversitelere sokmazlar, okullarda onların yazdıklarını okutmazlar hatta o aydınlanmış kişilere deli yaftası bile yapıştırırlar. Bu bağlamda bazı bilim insanlarımızın adı aklınıza gelmiştir sanırım. Yine de size iki isim vereyim: Kâzım Mirşan ve Oktay Sinanoğlu, söz konusu aydınlanmış kişilerimizden sadece ikisi...

Şimdi gelelim bu yazıdaki asıl konumuza. Yani saygıdeğer aydınlarımızdan Profesör Matthias Alexander Castren'i tanıyalım. Işıman (ışıklı, aydın) Castren için hep şöyle yazılmış; "o Turan'cılığın kurucusudur". Bence bu tanımlama yanlış. Doğrusu; Sayın Işıman Castren, yeryüzündeki Turan uluslarına kendilerini hatırlatmıştır. Bir zamanlar kendi ulusu Finliler de dahil; Orta Asya, Ural – Altay, Kafkas, Anadolu ve Avrupa'nın içlerine kadar, malum ulusların aynı Töreye bağlı, TURAN BİRLİĞİ içinde yer aldıklarını kanıtlarla ortaya koymuştur. Bu gerçeği ortaya çıkarma serüveni şöyle: Daha öğrencilik yıllarının sonlarındayken diller üzerinde çalışma gereği duymuş. Kendi ulusunun kültür köklerini araştırmaya başlayan Işıman Castren, öncelikle Fin dilini ele almış. Onlara öğretilen "Fince aslında Hint-Avrupa menşeli bir dildir" saçmalığına karşı çıkmış, bu konuda o zamanın dil bilimcileriyle tartışmalara girmiştir. Dil konusunda araştırmalarını derinleştirdikçe Fince ile Ural – Altay dillerinin benzerlikleri dikkatini çekmiş. Heyecanlanmış ve hemen araştırma sahasını genişletme kararı almış. Çok eski Türkçe konuşulan (beşbin yıl önce konuşulan Türkçe) yere, Sibirya'ya gitmeye karar vermiş. Rus hükümeti izin vermeyince Petersburg Akademisinin aracılığı ile Sibirya'ya gidebilmiş.

Işıman Castren Sibirya'da sadece dil araştırması ile yetinmez, orada yaşayanların kültürleri ile de ilgilenir. Ülkesine dönüşünde, hazırladığı raporu yetkililere sunar. Araştırmaları Finlandiya hükümetinin çok hoşuna gitmiştir; burs verirler ve araştırmalarının devamını isterler. Yine Sibirya'nın yolunu tutar. Sonra Ural'a giderek araştırmalarını bir süre orada devam ettirir. Buralardaki çalışmalarının esasını Finlerin akrabalık bağlarını araştırmak teşkil ediyordu. Helsinki'ye dönüşlerinde araştırmaları doğrultusunda konferanslar veriyordu. Bu

arada doktora aldı... 1845 yılında tekrar Sibirya'ya, Tataristan'a gitti. Böylesi gidişlerinde 3-4 yıl dönmediği oluyordu. Kazan'da ayrıntılı araştırmalar yaptı. Hiç durmuyordu; Sakha Türklerinin yaşadığı Tümen ve Tobolsk şehrine gitti ve oralarda da araştırmalarını sürdürdü. Sonra Yenisey'e gitti, orada Evenk ve Tunguzlar ile ilgili araştırmalar yaptı.

Sayın Işıman Castren gittiği yerlerde öyle kuru bir araştırma yapmıyordu. Halkın içine giriyor, onlarla özdeşleşiyordu. Bazen o mu onlardan, onlar mı ondan belli olmuyordu. O kadar ki: Tunguz kıyafetleri giyerek, avcı gereçleri kuşanıp onlarla ava çıkıyordu. Gittiği yerlerde geleneksel her ne varsa araştırıyor, not alıyor hatta kültürel örnekler topluyordu. Bu arada; yoğun çalışmalar ve sürekli iklim değişiklikleri sonucu ciğerlerinden hastalandı. Hasta olunca durdu mu? Tedavi olacağım diye gidip yattı mı? Hayır, o çalışmalarına aynı hız ve azimle devam etti. Araştırmalarından elde ettiği bilgiler doğrultusunda Çin'e gitti ve Çin'deki Türk bölgelerini gezdi araştırdı... Her araştırdığı ülkeden - bölgeden edindiği bilgiler onu bir başka yere, tarihi anlamda bir önceki köke yönlendiriyordu. Ve o yoluna devam ederek;1848 yılında önce Buryatları ziyaret etti. Oradan da Orta Asya'daki Baykal gölü çevresini araştırmaya başladı. Buradaki araştırmalarında yaptığı önemli şeylerden biri de bazı yazıtları okumuş olmasıdır.

Hastalığı iyice kötüleşen Sayın Işıman Castner Finlandiya'ya dönmek zorunda kaldı. Dönünce boş mu durdu? Elbette durmadı; yaptığı son araştırma ve çalışmalarını yazdı ve yayınladı. Turan uluslarının dillerindeki benzerlikleri, Fincenin onlarla benzer ve ortak yönlerini karşılaştırmalı olarak ele aldı. Türk ve Fin dilindeki ortak noktaları buldu ve yayınladı. O "TURAN'ı" yeniden ortaya çıkartırken sadece dil üzerinden yaptığı çalışmalarla yetinmedi. Kültür bağları, ortak töre kurallarına uyum ve Kök Tengri inancının ritüellerine varıncaya kadar Turan'ın her değerini ele aldığı anlaşılmaktadır. Araştırmalarının sonucunda: Turan kökenli ulusların dillerinin, 'Ön Türkçe' diyebileceğimiz bir dil olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kendi ulusu olan Finlerin kökeninin ise; sadece bir Kuzey Avrupa ırkı olmadığını, Macarları da içine alan Turani kavimlerin çekirdeği olan Türklerin bir kolu olduğunu bilimsel olarak ortaya koymuştur.

'TURAN BİRLİĞİ': 'Turan' sözcük ve anlam olarak pek çok tarihi belgede geçmektedir. Örneğin: İran efsanesi Avesta'da, Divanü Lügat it-Türk'de, Firdevsi'nin Şehnamesi'nde, Kutadgu Bilig'de... Anlaşılıyor ki 'Turan Birliği' 2500 (ikibinbeşyüz) yıl önceden var. Hemen o zaman mı kuruldu da bu belgelere geçti? Elbette çok daha gerilere gitmektedir. Tek Tengri inancı, töre, dil ve kültür birliğine dayanan Turan Uluslarının ortaklıkları ne zaman başlamış olabilir?.. Elbette böylesi soruların yanıtları da, zamanla bir başka Turancı tarafından bulunacaktır. Saygıdeğer Işıman Castner çok önemli bir görev yapmıştır; Turan Birliğini unutturmaya çalışan barbarlara karşın Turan uluslarını uyandırmıştır.

Işıman Castren,1851 Yılında Fin dili ve Edebiyatı profesörü olarak atandı. Üniversite de Fince ve Fin-Ugor mitolojisi üzerine ders verdi. O çok hastaydı, ülke ülke dolaşıp araştırma yapamıyordu ama çalışmaya devam ediyordu.

1852 Yılı Mayıs ayının 7 nci günü öldüğünde 38 yaşındaydı. O sürekli çalıştı. Turan uluslarının uyanması için güneş gibi parladı, meşaleyi yaktı ve gitti.

O kısacık ömründe son bir şey daha yaptı; Natalia Tengström ile evlendi, bir çocuğu oldu. Ve aynı yıl Acundan ayrıldı...

Fin ve Macar Turancı kardeşlerimiz Işıman Castren'i unutmamak adına heykelini diktiler. Heykel; kendisi de Turancı olan heykeltıraş Alpo Sailo tarafından yapılmıştır.

Biz de onu saygıyla anıyoruz. Yaktığı meşaleyi söndürmeyeceğiz.

Tini Uçmağ'da onç içinde olsun...

Not: Bu yazının hazırlanmasında: Nurhacı CUYEN ve Osman B.KARABACAK'ın araştırmaları ile özgür ansiklopediden yararlanılmıştır.

Bu şehirde rüzgâr sevilir. Bir nefes getirdikçe Yunus'tan. Toprağa düşen cemre sevilir. Yağmur sevilir. Bu şehirde kar sevilir. Ak sütün tadında bir güzel, bir katre suyun saflığında adı Türkçe olan yâr sevilir. Bu şehirde selam vermek sevilir. Selam almak hem de. Mevlana'nın yüreğiyle gel demek sevilir, gel diyene gitmek. En umutsuz kalınan demde. Bu şehirde sevmek sevilir. Yunus'tan emir olunduğu için. Aşkın içerisinde kudret bulunduğu için. Toros Dağları'nın eteklerindeki köylerde asırlık bir çınar ağacının altında oturan yüzü güneş, yüreği hasret yanığı dedeler sevilir. Alınlarına düşen çizgi sevilir. Bir ananın dilinde guzum nidası, yanında yanık bir türkü, ezgi sevilir. Bu diyarda ben yoktur. Biz vardır. Bu diyarda Mehmet Bey'den bir buyruk, Yunus'tan bir iz vardır. Bu şehirde her taşın altında bir sır, efsun vardır, giz vardır. Tandır ekmeğinin kokusunda ateş, tadında duman sevilir. Aşk ile dönen devran, sılada zaman sevilir. Toprak dediğin aşkına sevilir, aşka sevilir. Karaman'da çok memleket sevilir de, Antalya başka sevilir.

GÖNÜL PENCEREMDEN ANTALYA

İBRAHİM ŞAŞMA

Binlerce yıl evveline dayanan tarihi geçmişiyle, Antalya çağırıyordu beni ötelerden. Sözü vardı bana bu şehrin; üzerinde yaşayan birçok medeniyetin izlerini, bu geçmişe bağlı kültürlerin eserlerini ve o sırlı, simli coğrafyasını avuçlarıma tutuşturacaktı. Beni, zaman ve mekân ötesine götürecekti. Şehrin tarihi dokusuna ve hâlâ bakir doğasına doğru yola düşmek bir heves olmuştu yüreğimde. Tarihin izini sürerek kalesine varacaktım. Sokak aralarına dalıp yüzlerce yıllık evlerin fotoğraflarını çekecektim, bu mekânlarda nice yaşanmışlıkları, acıları, sevinçleri düşünüp dalıp gidecektim. Ben bir şehrin kalb atışlarını dinleyecektim. Biliyorum Antalya böyle sevilir, Antalya böyle sevinirdi. Kaleiçi'nin mor çiçeklerle bezeli ara sokaklarında koyu bir gölgede bir bardak çay içecek ve bütün yorgunluğumu unutacaktım. Kesik Minare Camisinin bahçesinde Selçuklu sultanlarının ayak izlerini arayacaktım. Burada insan ister istemez garip bir yalnızlık, bir hüzün duyarmış. İrtifa kaybedermiş takvimlerden zaman, insan kendini Sultan II. Beyazıt'ın devrinde sayarmış.

Bütün kıvrımlarını dolaşıyorum yolların, her dönemecin sonunda bir sevgili bekliyor sanki beni. Kör bir düğümü çözercesine yol alıyorum bu uzun yollarda. Bozkır'ın o tenimi acıtan kuraklığı arkamda kalmış, mevsimlerden Akdeniz, günlerden Antalya olmuştur. Vakit vuslat vaktidir ve seven sevdiğini bulmuştur. Doruklarda iki mevsim birbirine karışırken geçit vermezliğine türküler yakılan dağların belinde, yüzümü hafifçe okşayan bir rüzgâr Akdeniz'i muştuluyordu bana. Suyun ve zamanın kol kola gezdiği ve aşk tazelediği bir şehrin kapısındayım. Kutlu bir davete icap etmekten ötürü mutlulukların en yücesini duymaktayım. Bugün kendimi Hadrian kapısının ve burçların fedaisi saymakta, bugün kendimi şehzadelerin yerine koymaktayım. Artık özümseme zamanıdır bu şehri. Başka bir zamanın, boyutun ve tarihin insanı olarak. Binlerce yıllık yaşanmışlığın büyülü diyarında, her adımımda ona âşık olarak. Tarihi, sokaklarında saklamış, nazlı bir geline benzeyen Antalya'da tarihle yüzleşme zamanıdır. Hiç kuşkusuz bu şehrin yarını, bizlerin geçmişin ne kadarını keşfedebildiğimize, ne kadarını idrak edebildiğimize bağlıdır.

Gittiğim gördüğüm her şehir gönlümde farklı bir renge bürünür ve o renkle kalır her daim. Mardin sarıdır gönül kartelâmda, Erzurum beyazdır. Zonguldak ise kömür karası. Söz Antalya olunca renkler kıskanıyor birbirini, bütün renkler Antalya'ya sıfat olabilmek adına birbirleri ile yarışıyorlar adeta. Gönlüm yeşilden ve maviden yana, söz Antalya olunca. Zira Antalya mavi ile yeşilin çocuğu, bu iki ana rengin arasında kalan onlarca tonun yakın akrabasıdır.

Tarihin ve doğanın baş döndürdüğü bir güzellik, mitolojik tanrıların imrendiği ve kıskandığı bir diyardı Antalya. Şehrin masmavi denizini ve yeşilden esvabını giyen dağlarını bir kez görmek demek, tutkuyla bağlanmak demekti Antalya'ya. Bu şehir binlerce yıldır Akdeniz'e kucak açan koylarıyla tabiatın tüm güzelliklerine el koymuştu adeta. Beldibi'nden başlayıp Beydağlarının yamaçlarından kıvrılarak giden yollar, insanoğluna nerede olduğunu unutturacak kadar büyüleyiciydi. Antalya toprakları Akdeniz'in engin mavilikleriyle Torosların heybetli zirveleri arasında boylu boyunca uzanırken, sakinlerinden bereketini hiçbir zaman esirgememişti anlaşılan. Burada her şey canlıydı. Tarih canlı, doğa canlı, aşk canlıydı. Myra'dan gelen Likyalıların masalsı güzelliklerle dolu bir coğrafyaya kurdukları küçük bir kentin sokaklarında geziyorum. Denize dik yamaçlarda yükselen kayalıkları hangi bilek gücüyle ve intizamla kestiklerine, nasıl bir sabır örmeği sergilediklerine akıl yoruyorum. Onlardan geriye kalan yarısı karada, yarısı denizde olan yapılara bakıyorum. Sanki suyun içerisinden yamaçlara uzanan merdivenlerden çıkıp gelecekler birazdan. Nedense Likyalılar saklanıyorlardı bir köy çocuğunun ürkekliğinde. Nefesleri duyuluyordu ama göstermiyorlardı kendilerini. Medet umarak üzerimize gönderiyorlardı mitolojik efendilerini.

Mavi'nin en güzel tonu bu şehrin denizlerine gelip oturmuştu sanki. Güneşin doğuşunda ve batışında esvap değiştiren bu deniz, yakamozları emziriyordu adeta. Ayın şavkında denize karşı aşklarını tazeliyordu bütün âşıklar. Antalya hiçbir mevsim değildi. Ne yazı bildik yazdı, ne de kışı bilindik bir kıştı. Antalya mevsimlerin ezberini bozan, takvimlerin üzerinde turkuaz renkli bir nakıştı. Sahne göz alabildiğince büyüleyiciydi. Dağ, deniz ve kum, yer, gök, uçan kuşlar ve insanoğlunun taş üstüne taş koyarak inşa ettiği binlerce yıllık kültür bu sahnenin başrol oyuncularıydı. Büyük İskender'in fethetmeyi başaramadığı Termessos binlerce yıllık övüncünü Torosların kalbinde saklarken, tarih ile doğa en güzel sunumu yapmak adına adeta birbiri ile yarışıyordu. Mağara oluşumu bakımından oldukça şanslı bir coğrafya olan Antalya yer altı dünyasının kapılarını aralarken bizlere, içimdeki şair ilk kez kalemi ile barışıyordu. Bu kapının ardında dünyanın en doğal müzeleri, yaşlı bir Anadolu kadını gibi ziyaretçilerini bekliyordu. Karain Mağarası ilk insanın doğaya karşı verdiği o amansız mücadelenin tek görgü tanığıyım ben derken, sarkıtlardan hâsıl gözyaşları düşüyordu gözlerinden. Bu dipsiz derin efsunlu dehlizlerde yöredeki yaşamın solunan ilk nefesleri hâlâ sıcaktı.

Şehir, doğa yürüyüşlerini ve denizi sevenlerin, tarih doğa tutkunlarının okuyacağı bir kitaptı sanki. Medeniyetlerin önsözü, geçmişin en yalın diliydi. Düden Irmağı'nın tınısını dinleyen emektar Cırnık köprüsü yıllara meydan okuyordu. Yüzyıllardır insanları birbirlerine kavuşturmaktan hiç usanmamış bu köprü, hiç yorulmamış. Siz sorun o anlatsın. Üzerinden geçen gelinleri, vuslata ve fırkata gidenleri. Suların bitmeyen türküsünü. Suların ne zaman köpürdüğünü. Ne zaman durulduğunu. Düdenin sırdaşı gibi görmüştüm Cırnık Köprüsünü. Cırnık, buz gibi suları sırtına yüklenen Düden Çayı'nı falezlerden aşağı şelale gibi güldür güldür akan bir delikanlı olsun diye kamçılayıp duruyordu sürekli. Emre uyan Düden Akdeniz'le kucaklaştığı kıyılarda denizin ak köpüklerine falezlerden bırakıyordu kendini aşağıya.

Kurşunlu'da dudağıma değen bir katre su imiş yürek sızımın ilacı. Küçük bir çocuk gibi yedi göletin yedisine de girmek ve akmak istiyorum köpüren sularla

beraber şelaleden aşağı. Suya burada âşık olunurmuş meğer. Kurşunlu şelalesinin suları bir çiğ tabakası halinde tatlı bir rüzgârla salına salına tenime değerken yanı başımdaki asırlık kayın ağaçları hüzünkar bir ifadeyle tebessüm ediyorlardı bana. Şehrin göğsündeki namzet, omuzlarında apolet gibi duran Aspendos Antik Kenti'nde perde açılacak birazdan. Antik bir devrin sanatçıları tarihi su kemerlerinden akıp giden suyu sürüyorlar gözlerine sürme diyerek. Kuzey dağlarından Aspendos'a su getiren kemerler bana yüksek bir mühendislik becerisini fısıldıyordu.

Manavgat nehri zümrüt yeşili suları ile gelip geçtiği her yerde adeta öper toprakları. Manavgat'ın dudaklarından dökülür nehir kenarındaki söğütler, üzerindeki kuş yuvaları. Mistik bir ortamın büyülü bir varlığıydı Manavgat. Çayımı yudumlarken, kent gürültüsünden uzak bir köşede şelaleyle göz göze geliyor, doğayla bütünleşiyordum. Suyun her katresini izlemek için adeta kendimle yarışıyor, Manavgat'ın denizle buluştuğu deltada saçtığı farklı pırıltılara karışıyordum. Manavgat gün batımında Antalya'nın gözlerine sürme çekiyordu. Boğazdaki sazlıkların kenarında sıralanan sandallara ve dans eden yusufçuklara el sallamamı istiyordu yüreğimdeki çocuk. Manavgat Şelalesi'nden kuzeye doğru ormanların içinde tarihi su kanalları ve Lirbe-Selekueia antik kenti sabırsız bir yürekle sakinlerini bekliyordu bu coğrafyada. Antalya böyle bir diyar işte. Dağların dorukları bir ana şefkatiyle yörük çadırlarına kucak açarmış. Ovalardan dağlara doğru o seramonik göç başladığında çoluk, çocuk, keçi, koyun, börtü, böcek birlikte düşermiş yollara. Bu sarp patikalarda binlerce yaşanmışlığın ayak izi vardı. O patikalardan Akdeniz'e karşı türküler söyleyerek geçiyorum. Bugün çoban çeşmelerinden avuçlarıma doldurduğum buz gibi suları Antalya'nın şerefine içiyorum.

İnsan, turizme açılan bütün yolların ana aksında olan Antalya'ya ilk geldiğinde alışamıyor nedense. Bozkırın can acıtan kuruluğu hâlâ tende iken ağır geliyor bu kadar güzellik. Ama alışınca da insan kolayca bırakamıyor bu şehri. Turizmin rafine değerlerini barından ve yaşayan bir havza olan bu coğrafya bize bu şehri miras bırakan medeniyetle bizi yeniden yüzleştirecek birikimi ve gücü bünyesinde muhafaza etmektedir. Çoğu zaman insan bu yüzleşmenin sarhoşu oluyor. Şehir merkezinden ilçelerine kasabalarından köylerine kadar serpiştirilen zarafet örneği tarihi camiler ve çeşmeler, kiliseler, köprüler, hanlar ve hamamlar birer kültür ve tarih abidesi olarak insanoğlunun başını döndürmek için pervane olmuşlar sanki

Portakal çiçeği kokuyordu Antalya. Rüzgâr, denizin parıltılı sularından, bereketli toprakların içerisine doğru esiyordu. Portakal bahçelerinde baş döndürücü güzellikteki kokuyu hisseder hissetmez yüreğimdeki tüm şairler kalemine sarılıyordu. Belli ki cihanın en güzel kokan şehirlerden birisiydi Antalya. Şehre girer girmez yüzüme çarpan ılık hatta sıcak hava bünyesinde akşamsefası, hanımeli, parfüm çiçeği ve portakal çiçeği kokularını taşıyordu. Benim için mi sürdün bu güzel kokuları ey sevdalandığım şehir. Benim için mi taktın begonvilleri kulaklarına demeden edemiyordum. Çiçek satan küçük ama sevimli bir çingene kızıydı sanki şehir. Görmediğim ve aşina olmadığım bütün renkler üzerime geliyordu. Bir begonvil çiçeği gibiydi Antalya. Bahçe kapılarının, balkon demirlerinin yol arkadaşı begonvillerle geçmişin en tanıdık kokusu geliyordu burnuma. Evlerin çatılarına kadar uzanmış balkon ve duvarlarından sarkan rengârenk begonviller, zor beğenenlerin bile kalbini çalmaya muktedir bir çekiciliğe sahipti. Çiçeklerin mihmandarlığında geziyorum birbirleriyle adeta kol kola girmiş sokakları. Bir efsun vardı bu sokaklarda ki âşık ediyordu âdemi kendisine ve hafızalara kazınıyordu muhteşem kentin silueti Yivli Minare bir taç gibi yakışırken şehirlerin efendisine. Ne garip kadın gibiydi Antalya. Aşktan iyi anlıyordu. Aşk ile yaşıyordu. O yüzden aşk güzeldi, sevmek daha güzeldi Akdeniz'de. Ayın şavkı üzerine titrerken âşıkların Akdeniz şehrin saçlarına düşürüyordu yakamozu ve güneşten çaldığı ışıkları. Bu şehre tarih ve doğa, mührünü o kadar içten kudretle basmış ki, bunu idrak etmemek ve görmemek imkânsızdır. Aslında bir şehri yapan sır, gözümüzün önündeki abideleri, binaları, yolları, evleri hâsılı eski zaman kalıntıları değildi onların da ardında yatan anlam boyutuydu. Özünde sakladıklarıydı. İçinde barındırdıkları. Bir asırdan alıp bir asıra taşıdıklarıydı.

Kalkan'daki bütün yatlar öpsün diyerek deniz rüzgârlarına uzatmıştı yanaklarını. Ve gündüz vakti yem attığım Kalkan'ın güvercinleri yavaş yavaş yuvalarına dönüyorlardı Antalya akşamlarında. Bugün barışı konuşacaklardı yine. Ağlayan çocuklar için gözyaşı dökeceklerdi Güvercinlik Mağarasında. Saklıkent'in o muhteşem kanyonuna varmanın diyetini beşik gibi sallanan yüz metrelik ahşap bir köprüden yürek atışlarıyla geçerek verecektim. Serin sularda yüzecek ve ulu bir çınar ağacının altında kendimi bulacaktım daha. Akdağlar ve Dibek Ormanları hep gönül koymuşlardı Antalya'nın ziyaretçilerine. Hep sitem ediyorlardı sadece kumla ve denizle vakit geçirip bu şehirden ayrılanlara. Her defasında haklılardı kıyı gerisinde kalan bu saklı cennet bahçeleri. Doğal yapısı, beşeri özellikleri ile farklılık ve çeşitlilik arz eden bu coğrafya kent yaşamından kurtulmak isteyenleri büyülemeye hazırlardı oysa. Huzurda cömert, lezzette mahirlerdi. Daha Akdağlar'ın ve Dibek Ormanların hatrını soracaktım.

Apollon Tapınağının pencerelerinden bakıldığında nedense daha güzeldir Akdeniz. Ve güneş, her doğuşunda Likya uygarlığının başkenti Xanthos'un saçlarını tarıyordu. Antik Likya'nın en önemli liman kentlerinden biri olan Olimpos'a baktığı zaman düşünmeden edemiyor insan. Sanki bu topraklarda ezeli bir sukut hüküm sürmüş de bundan sonra da öyle olacak. Bu dingin topraklar sanki hiç köpürmemiş gibi gözükürken coğrafyanın bu durağanlığı şaşırtır insanı. Ama bu dinginliğin ardında çağların tarihi ve gizemi saklıydı. Dağ taş dile gelse; yaratıla gelende hiç yenilgi yüzü görmemiş Chimera'yı, Bellerophontes'un Pegassos adlı kanatlı atına binerek nasıl hezimete uğradığını anlatacak sanki. Olimpos'un toprakları binlerce yıllık ayak izlerini saklarken, akıp giden zaman içinde koynuna kiliseleri manastırları ve şapelleri basmaktaydı hâlâ. Dere kenarındaki Olympos antik kentini gezip, ormanın iç kısımlarındaki tarihi kalıntılarına bakıp bir sesleniyorum birilerine.

"Ey Olimposlular. Yakın meşalelerinizi yeraltı

dünyasının o en çok korkulan canavarı Chimera'nın ateşiyle. Ve koşun Tahtalı dağlarının eteklerinden Akdeniz'e doğru. Neden saklanırsınız, neden susarsınız biz geldiğimizde? Oysaki varlığınızı, yürek atışlarınızı bizlere en aleni şekilde sunar bu taşlar. Söyleyin Olimposlular, kime sevdalıdır bu kayalar, kimin için yanar bu taşlar. Chimera artık dokunmayacak size ey Olimposlular. Yine zafer sarhoşluğuyla ve yine çıplak ayaklarınızla çıkın Yanartaş'a doğru. Koşun Musa dağının eteklerine. Ey Olimposlular. Aynı sevdanın yangını bu bendeki. Aynı tutku ve aynı aşk. İlk insandan bu yana birçok medeniyete kucak açan, sizi de kucaklayan bu toprakların sevdalısıyım ben de. Kimi zaman kekik kokusunun, kimi zaman görkemli tiyatroların yükseldiği bu toprakların fedaisiyim bir avuç yüreğimle. İnsanlık tarihinin ışığı sönmek bilmiyor burada. Ve sır tutmuyor bu topraklar. Sorsam söylüyor, neyle güldünüz, neye ağladınız. Çok merak ediyorum, size türlü zaferler kazandıran kanatlı atları nereye bağladınız."

Antik bir yalnızlığın sahibidir Gelidonya Feneri. Antik vuslatların tek şahididir. Akdeniz'in güneşiyle yıkar bedenini her gün. Ziyaretçilerine rüzgârın uğultusunu ve dağlardan devşirdiği kekiğin ve envai yaban çiçeğin kokularını ikram eder. Gecesi başka bir huzurdur Gelidonya'nın. Bütün yıldızlar emrinize verilir, bütün kayalıklar hayal kurması için çağırır sevdalı yürekleri Ve huzurun kelime anlamı orada ortaya çıkar, huzur denen şeyin başka kavramlara benzemediği Gelidonya Fenerinde netleşir.

Dünyada birçok şehre nasip olmayan tarihsel bir mirası ve bu mirasa sahip insanları bağrında barındıran Antalya'yı ve onurlu ve erdemli bir medeniyetin şahidi bir tarihi anlatmakta kifayetsiz kalıyor kelimeler. Bu şehirde her sokak, her yol, her yüz bir medeniyeti ve bir tarihi anlatmakta kendi kavlince ve halinde.Su öpüp gidiyor şehrin eteklerini, sanki tutmayım seni diyerek, sanki oyalamayayım. Tebessüm ediyorum ben de. Nasıl sevmeyeyim, nasıl sevdalanmayayım.

Gökyüzünde özgürce uçan bütün kanatlılara imreniyorum ve kıskanıyorum hatta. Antalya'nın dillere destan güzelliklerini izlemek bir kelebeğin yerine kendimi koyasım var benim. Bir kelebek kanadına karşı, bir kelebeğin ömrü kadar ömrü diyet sayasım var benim. Dakikalarca gökyüzünde süzülerek mavi ile yeşilin kucaklaşmasını farklı bir boyuttan izleme isteği adeta devleşiyor gönlümde. Ne bir kelebek vazgeçiyor kanadından ne de şair yüreğim bu gökyüzündeki Seyr-i Antalya inadından. Ve tanrı avuçlarıma tutuşturuyor dünyanın turizm amaçlı kullanılan en uzun hattına sahip olan Olympos Teleferiğini. Antalya'nın derin mavisinden ihtişamlı zirvelerine, eşsiz bir manzara ve el değmemiş bir coğrafyayı izle diyerek. Görmek burada anlam kazanıyor. Gözlerim şahdamarımı hükmen yeniyor bu coğrafyayı seyrederken.

Akmaya devam et Köprüçay. Şahinlerin ve Anadolu sıvacılarının diyarından çağlayıp; sarp kayalıkların, derin vadilerin, kanyonların arasından geçmeye devam et. O yorgun, o yaşlı ve o kemerli köprülerin ayaklarını öperek geçmeye devam et. Ve gelip geçtiğin bütün topraklara bir simyacı gibi yaşam üfürüp değer katmaya devam et. Tara toprağın saçlarını. Tara ki Toros Dağları'nın en yüksek doruklarında başlayan yolculuğun daha bir asil olsun daha bir kutlu kalsın.

Sanmayın bu dalgalar, arza vurmaya gelir.
O sevdalı bir şehre, hatır sormaya gelir.

Ummanın seranatı, şehre avcunda meyle.
Kucaklamış mı Kerem, Aslı'sını hiç böyle.

Dosta doğru ne garip, ırmakların akışı.
Menziline varmadan, işler o son nakışı.

Her yüzü cennet bana, kâh dağ başı, kâh şehir.
Ecdadımdan yâdigâr, sultan şehir, şah şehir.

Bakarsın kum deniz, bakarsın yayla olur.
Yusuf yüzlü bu şehir, sevene Leyla olur.

Bir şiirle öpüyorum Antalya'yı. Ve sevdanın doruklarına çıkıyorum. Hürrem'in kirpiği kadar güzel, Züleyha'nın asaleti kadar asil bir şehre son bir kez daha bakıyorum. Yüreğimi onca antik şehirlerde bırakarak. Ağustos sıcağında olsam yine ürperirdim, yine üşürdüm. O yüzden Köprülü Kanyon'da ben, Antalya'ya mendilimi düşürdüm. Sevda bir salgınmış şehirde, yüreği olana bulaşıyordu. Saat kulesi zamanın kaynağı olup akarken, tarihin son temsilcisi Ulusal Yükseliş Anıtı ziyaretçileriyle randevulaşıyordu.

HATTAT HÜSEYİN ÖKSÜZ

MUSTAFA AKBABA

Hatırlanacağı gibi NEVZUHUR'un 44. Sayısında KONYALI ÖKSÜZ başlığı altında bir yazım neşredilmişti. Orada; sınıf arkadaşım, sevgili meslekdaşım İsmail Öksüz Bey'in pederleri; değerli şair, merhum Veysel Öksüz'ü konu etmiştim. Şimdi de merhum Veysel Öksüz'ün büyük mahdumu, meslekdaşım İsmail Bey'in ağabeyi hattat Hüseyin Öksüz Bey'den bahsetmek istiyorum. Ancak ondan önce aynı aileden bir başka ismi de burada anmadan geçemeyeceğim. O da; Veysel Bey'in küçük mahdumu, tezhip sanatkârı Sami Öksüz. Sami Bey, eşi ve bir oğlu ile birlikte 2004 yılının Kurban Bayramında Konya'da çöken Zümrüt Apartmanı'nda hayatını kaybetmişti.

Görüldüğü gibi; baba şair, büyük oğul hattat, küçük oğul tezhip sanatkârı, ortanca oğul da hâzık diş hekimidir.

xxx

Hattat Hüseyin Öksüz, 1944 yılında Konya'da doğar.1956 yılında Köprübaşı İlkokulu'ndan mezun olur. İlkokuldan sonra hafızlık kursuna devam eder.1959 yılında Konya İmam Hatip Lisesi'ne başlar. Lise öğreniminde son sınıfı bir ay Ereğli Lisesi'nde ve sonra nakloldığu Konya Gazi Lisesi'nde 1966 yılında tamamlar, İstanbul'da Özel Eczacılık Yüksek Okulu'na kaydını yaptırır.1971 yılında da

Eczacılık Okulu'ndan mezun olur. Konya'da Eczahane açar. 1980 yılına kadar Eczahaneyi işletir, daha sonra başka ticari faaliyetlerde bulunur.

İstanbul'da talebe iken 1968 yılında Hattat Hamid Aytaç'tan hat dersleri almaya başlar. 1981 yılında bu hocadan Sülüs-Nesih icazetnamesini alır.

Hüseyin Öksüz, Hamid Hoca'ya devam ederken Ta'lik dersi de almak ister ancak hocası ona Sülüs ve Nesih'i bitirdikten sonra başlayabileceğini söyler. O sabredemez ,hocasından habersiz Uğur Derman Bey'den Ta'lik dersleri almaya başlar,2004 yılında da Prof.M.Uğur Derman'dan icazetnamesini alır.

Uğur Derman "Ömrümün Bereketi 1"adını taşıyan kitabında (Kubbealtı Yay. İst-2011); Hamid Aytaç'la ilgili yazdığı bölümün sonunu şöyle bağlar:

"...Hasan Çelebi, Hüseyin Kutlu, Hüseyin Öksüz, Fuat Başar gibi Sülüs-Nesih ve Celî Sülüs'e çağımızda emek veren ve bildiklerini yeni nesillere aktarmakla mükellef hattatlar zümresi, işte o ilk yıllarda Hamid Bey'den nasip alan gençlerdir. Kendisi, bu cihetden de hayırla tebcîl edilmeye sezâdır."

Yeri geldikçe söylediğim gibi , Cenab-ı Allah bazı insanlara bazı hususiyetler bahşetmiştir.Bu kişiler, kendilerinde fark ettikleri bu kabiliyetlerini görünür hale getirebilmek ve kaliteli ürünler ortaya koyabilmek için çok çalışıp, çok gayret sarfetmeleri gerekir. Bu meziyetlerini ancak ondan sonra taçlandırabilirler.Hattat Hüseyin Öksüz de bu sanat dalında uzun yıllarını harcadıktan sonra geleceğe isim bırakanlar arasında yerini almıştır.

KOMEK Dergisi için kendisiyle yapılan bir mülâkat sırasında (2012,sayı 4) Elif Özpınar'ın bir sualine verdiği cevapta; hat sanatının sabır, titizlik, gayret, metanet istediğine vurgu yaptıktan sonra bir kimsenin hattat olabilmesi için bunların da üstünde nasibinde olması gerektiğini, çünkü O dilemezse kimse O'nun adını yazamayacağını, O kimi dilerse O'nun adını, O'nun ayat-ı beyanatını yazabileceğini, bu yüzden de hattatların seçilmiş kimseler olduğunu söylüyor Bu düşüncesine iştirak etmemek mümkün değildir

Hüseyin Öksüz 1990'da Selçuk Universitesi'nden fahrî Doktor unvanı 1991'de yine aynı üniversiteden Sanatta Yeterlilik Diploması alır.2001'de Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü'ne Yardımcı Doçent olur.

Konya Necmeddin Erbakan Üniversitesi'ne bağlı olan İlâhiyat Fakültesi'nde misafir öğretim elemanı olarak hat dersleri verir.

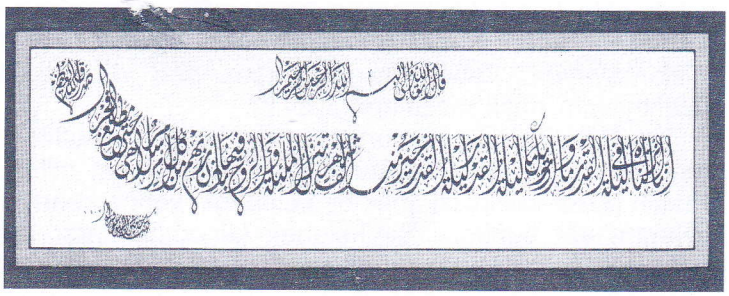

RABBİ YESSİR celi sülüs
Cumhurbaşkanlığı koleksiyonu

2011 yılında yaş haddinden emekliye ayrıldıktan sonra 2013 yılından itibaren KTO Karatay Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü'nde öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak görevini sürdürmektedir.

Konya'da hat sanatının yerleşmesine, tezhip, ebru, çinicilik sanatlarının başlamasına, ayrıca Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin açılışında Gelenekli Türk Sanatları Bölümü'nün kurulmasına öncülük etmiştir.

"Konevî" mahlasını kullanan Hattat Hüseyin Öksüz, daha ziyade icazet aldığı Sülüs, Nesih ve Ta'lik türünde eserler üretmektedir. Bununla beraber Divani ve Celi Divani türünde de eserler vermektedir. Uluslararası müsabakalarda dereceleri vardır. Avusturalya, Hollanda Almanya, Kazakistan, Kırgızistan ve ABD'ne kadar yayılan eserleriyle 'Dünya sanatkârı' unvanına lâyık bir kimsedir. Doğudan batıya en ünlü salonlarda sergiler açmış;eserleri seçkin koleksiyonlara girmiştir.

Celi Divani Birincilik Ödülü alan levha

Konya başta olmak üzere yurt içinde ve yurt dışında dünyanın çeşitli ülkelerinde camilerin kubbe, kuşak ve diğer yazılarını hazırlamıştır.

2010 yılında TBMM başkanlığınca "Üstün Hizmet Ödülü"ne, 2013'de TC Kültür-Turizm Bakanlığı "Kültür Sanat Büyük Ödülü"ne ayrıca milletimizin kurumlarınca çok odule ve takdir beratlarına lâyık görülmüştür.

Sayısı bini geçen muhtelif hat levhaları; 2009'da Konya İl Kültür Müdürlüğü ve 2014'de de Necmeddin Erbakan Üniversitesi tarafından 45.sanat yılı anısına armağan kitap olarak basılmıştır.

Doç. Dr. Fatih Özkafa ; "Hocam Hüseyin Öksüz ve Hat Sanatına Katkıları" başlıklı makalesinde (Merhaba

Gazetesi-Akademik Sayfalar ilâvesi /3 Haziran 2015) Şunları söylüyor:

" Hat sanatı, 'meşk usûlü' olarak bilinen ve asırlardır tahrif edilmeden devam eden köklü bir gelenek sayesinde günümüze kadar gelişerek mevcudiyetini idame ettirmiştir. İcazet müessesesi de bu sağlam silsilenin teminatı olmuştur. Geçmişten günümüze hemen hemen bütün hat üstadları meşakkatli bir eğitim safhasından sonra, ancak lâyık gördükleri talebeye 'icazet' yani 'imza yetkisi' vererek bu ulvî sanatın yozlaşmasına mani olmuşlardır."

Yukarıdaki paragraftan da anlaşılacağı üzere; hat sanatı usta-çırak ilişkisi ve meşk usûlü çalışmayla varlığını sürdüren bir sanattır. Bu cümleden olarak; Hüseyin Öksüz, hocalarından aldığı icazetlerle hocalık vasfına erişmiş, kendisi de talebe yetiştirip hak edenlere icazet vermiştir. Bugün yirmiyi aşkın isim Hüseyin Öksüz'den icazet almış durumdadır.

Hüseyin Öksüz'ün bir Avustralya dönüşü uçakta gördüğü rüyayı, kendisinden icazet almış olan Kuddûsi Doğan'ın; "Hattat Hüseyin Öksüz Hocamız Hakkında Birkaç Söz" başlığını taşıyan makalesinden öğreniyoruz (Merhaba Gazetesi-Akademik Sayfalar ilavesi/ 10 Haziran 2015).

Bu rüya şöyledir:

Hazırladığı yazılara Peygamber Efendimiz elleriyle dokunup inceler ve beğenir.

Hattatlığının dışında Türk Sanat Mûsıkîsi'ne de aşina olan Hüseyin Öksüz ney üfler. İhtifal Heyeti'nde yer alıp ney üflediği zamanlar da olmuştur.

XXX

1968 yılında ben de Hüseyin Öksüz'ün okuduğu okulun Dişhekimliği bölümüne kaydımı yaptırmıştım. Kardeşi İsmail Öksüz sınıf arkadaşımdı. Kendisini o vesile ile tanıyordum ama sık karşılaşmadığımız için bir yakınlığımız oluşmamıştı. Ağabeyinin hat çalışmalarına başladığını o zamanlar İsmail bana söylemişti. Sonraki yıllarda, Hüseyin Öksüz imzalı hat levhalarını gördüğümde bu konuda belli bir makâma yükseldiğini anlamıştım.

Ağabeyi hakkında bir yazı yazmayı plânladığımı arkadaşım İsmail'e telefonda bahsettim, tabii ki memnun oldu. Bunun hazırlığı içerisinde iken bana göndermiş olduğu babası ile ilgili sürpriz bir kitap (Prof. Dr. Emine Yeniterzi / Veysel Öksüz ve Şiirleri) dolayısıyla önceliği babaya verip evlâdı sonraya bıraktık. Daha doğrusu kısmet bu zamanaymış. Mühim olan, değerlerin tanıtılması ve ileriki kuşaklara aktarılmasıdır.

Bu yazı vesilesi ile Hüseyin Bey'le yaptığım telefon görüşmesinde; nesih hattıyla 22. Cüz'e kadar getirdiği Kur'an-ı Kerîm'i henüz tamamlayamamış olduğunu da üzülerek öğrenmiş olduk. En kısa zamanda tamamlanması, bir ölümsüz eserin daha kazanılması için duacıyım.

Üç kız evlât ve altı torun sahibi Hüseyin Öksüz Bey'e sağlıklı, huzurlu ömür diler, daha nice güzel eserleri insanlığa sunmasını Cenab-ı Allah'dan niyaz ederim.

Vefatının 32. Yıldönümü Dolayısıyla ;

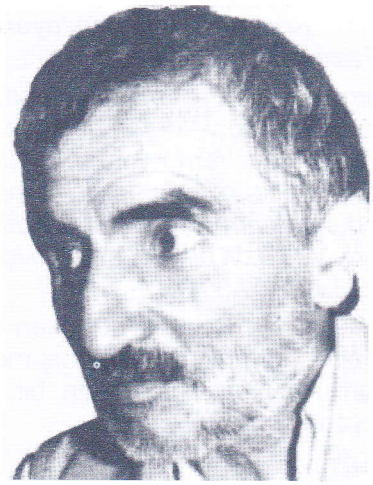
OSMAN YÜKSEL SERDENGEÇTİ

ABDULLAH SATOĞLU

"Volkan gibi lâv atmış ne susmuş ne sönmüşüm

Ben bir fikir uğruna çılgınlara dönmüşüm..."

Hacmi küçük olmasına rağmen, gerçekten büyük bir dâvâyı, mâzisini kaybeden bir milletin gözyaşlarını dile getiren (**Türklüğün Perişan Hâli**) isimli kitabında böyle diyordu, **Osman Yüksel...**

1917 yılında Akseki'de dünyaya geldi. Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin son sınıfına devam ederken, 3 Mayıs 1944 Hâdiseleri sırasında, kendi tâbiriyle; "Türküz – Türkçüyüz" dediği için zindanlara atılan, zincirlere vurulan ve tabutluklarda çürütülen Osman Yüksel, bir sonbahar günü, 1983'ün 10 Kasım'ında, Ankara'da Hak'kın rahmetine kavuştu...Cebeci mezarlığında toprağa verildi.

Hepsi de aramızdan ayrılan Prof.Dr.Ali Fuat Başgil, Nurettin Topçu, Nihal Atsız, Cemal Oğuz Öcal, Arif Nihat Asya ve Necip Fazıl gibi, Osman Yüksel de, 1947'den 1960 yılına kadar geçen 13 yıllık süre içerisinde ancak 32 sayı çıkarabildiği **Serdengeçti** dergisi ve yayınladığı kitaplarla, hayatı boyunca vatan, millet ve Türklük dâvâsı için mücadele etmiş ve o uğurda bir nesil yetiştirmiş bahtiyar kişilerdendi...

"Millî Şef" döneminde, özellikle Hasan Ali – Sabahattin Ali zihniyetine karşı kafa tutan ve İslâm – Türk sentezinin meydana getirdiği milliyetçilik mücadelesi uğrunda, gözünü budaktan, sözünü dudaktan esirgemeyen ve gerçekten serden geçen Osman Yüksel'in, vefat haberini gazetelerde okuyunca, âdeta şoke oldum...Sonra da dosyalarım arasından, bana gönderdiği imzalı bir resmini ve 7 Haziran 1951 tarihli mektubunu buldum. O mektubunda ;

"...Sizler, sizin gibi genç insanlar, temiz vicdanlar, bizim en büyük dayancımız, güvencimizsiniz. Bu yolda, vatan millet yolunda, Hak yolunda birleşenler, birbirlerinin öz kardeşidirler...Ben ve benim hayatım haiz-i ehemmiyet değil. Ben bu büyük dâvânın karşısında bir hiçiz...Hayatımız meydanda. Bazen içerde, bazen

dışarda. Benim, bizim en büyük saadetimiz, sizin gibi vatan çocuklarını tanıyabilmiş olmamızdadır...Biz, kendisine ehemmiyet veren, gençlere hayatımızı ezberleten insanlardan değiliz. Mühim olan dâvâdır. Eğer bir kıymetimiz varsa, bu büyük dâvânın garazsız – ivazsız yolcusu oluşumuzdandır..." diyor, beni **Serdengeçti** dergisinin ve yeniden çıkacak olan **Bağrıyanık** gazetesinin yazı işleri müdürlüğünü yapmak üzere, Ankara'ya çağırıyordu...

Ben o sıralarda, "Hakimiyet"te yeni gazeteciliğe başladığım ve İstanbul'da Gazetecilik Yüksek Okulu'na devam edeceğim için, bu çağrıya uyamamıştım. Fakat aynı yıllarda, onu Ankara'da Denizciler caddesindeki, *"Kömürlüğü ömürlük yaptık"* dediği izbe yazıhanesinde ziyaret etmiştim. *"Kör bağırsağa benzeyen"* o yeri, ancak üstad **Necip Fazıl** tasvir edebilirdi ;

"...Hem idarehane, hem yatakhane... Bir tarafında rastgele yığın yığın kitap ve dergi, bir köşesinde yorgun – argın yatak ve yorgan. Yerde yağları donmuş bir yemek tabağı ve giyildikten sonra atılmış yün çoraplar...Çarpuk – çurpuk ayak parmaklarını konuşturan, düşünceli bir çift eski potin. Garip ve hazin bir mekan zarfı içinde, kirpi saçlı ve katran kuyusu gözlü adam..."

1947'de Konya Cezaevi'nde iken yazdığı "Hülya ve Hayal" şiirinde, hür göklere dağılmış mor bulutların ve engin denizlerde yelken açıp giden bir gemi olmanın özlemini duyuyordu ;

Gönül serseri avâre
Zindana düştü ne çâre.
Hür göklere dağılmış
Mor bulutlar pâre pâre
Geçip gider, geçip gider.
Hülya ve rüya âlemi
Alıp götürür beni.
Mavi deniz ve bir gemi
Enginlere yelkenleri
Açıp gider, açıp gider...

Her türlü şahsî menfaatı, elinin tersi ile bir tarafa iten, millî felaket ve acıları, yüreğinin en ice damarlarında hissederek eriten bu asil şahsiyet, binlerce insanımızın hayatını kaybettiği, 1939'daki Erzincan depremi dolayısıyla kaleme aldığı, uzunca bir destanda şöyle diyordu ;

Yüce dağlarında sümbüller biterdi
Yeşil bağlarında bülbüller öterdi.
Dün bacalarında duman tüterdi
Bugün ne hallere düştün Erzincan
Sabahı görmeden öldün Erzincan!

Asırlar önce, Türk boylarının Asya bozkırlarında bıraktığı Buhara'lar, Semerkant'lar gibi Turan ellerinin hasretiyle ;

Sürüler dağılmış, yaylamaz olmuş
Irmaklar kurumuş, çağlamaz olmuş.
Ozanlar, şamanlar söylemez olmuş;
Nerde benim Oral – Altay dağlarım
Akşam olur, sabah olur ağlarım!

diyerek yanıp tutuşan Osman Yüksel, Filozof **Rıza Tevfik**'in ifadesiyle ; *"Düşmanın hain pençesinin, sanki, sevgilinin saçından bir tutam tel almış gibi, Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olan ve ihmalimiz ve umursamazlığımız yüzünden, elimizden çıkan"* **Rumeli** ve **Balkanlar**'a mersiyesinde de, duygularını şöyle dile getiriyordu;

Kosovalar, Plevneler bizsizdir
Yosun tutmuş camilerim ıssızdır.
Boynu bükük minareler öksüzdür;
Açmaz olmuş kızanlığın gülleri
Biz neyledik o koskoca elleri?

Evet o Balkanlar ki , *"Bir zamanlar kös sesleri, nal sesleri altında inleyen...Bir zamanlar üzerinde güneş batmayan...Bir zamanlar koca bir imparatorluğun adalet ve iman gücüyle aydınlattığı"* bereketli topraklardı...

A.Rahim Balcıoğlu'nun dediği gibi ; *"Türklüğün Perişan Hâli", Serdengeçti'yi perişan eder. Yüreği bir cenderede sıkılır sıkılır da, bir yanardağ gibi yeniden indifa eder, lavlar yağdırır...Sonra diner, milletiyle, onun perişan hâliyle hemhâl olur..."*

1953'te, Hüseyin Üzmez tarafından, "Vatan" gazetesi başyazarı **Ahmet Emin Yalman**'a, Malatya'da yapılan suikast yüzünden, **Necip Fazıl** ve **Cevat Rifat Atılhan**'la birlikte tutuklanmış ve beraat etmişti.

(Mâbetsiz Şehir) ve (Bir Nesli Nasıl Nasıl Mahvettiler) isimli kitaplarında, Millî Şef dönemindeki, gençliğin yetiştirilmesinde gösterilen ihmal ve ihanetleri izah eden ve Türk milletinin dert ve dâvâsının çilesini çeken bu ülkü ve fikir adamı, vefatından bir ay önce, "Türk Edebiyatı" dergisinde yayınlanan "İhtiyarlık" şiirinde, son yıllarda düçar olduğu hastalıktan duyduğu acı ve ıztırabı, bakınız nasıl terennüm ediyordu;

Sağ yanım titriyor, sol yanım tutmaz
Nabzım tekler durur, muntazam atmaz.
Ayağım bir türlü ileri gitmez
Ağzım her an kuru, gözümde yaş yok
Artık bundan böyle bizlerde iş yok!

Hekimoğlu İsmail Bey diyor ki; *"Parkinson hastalığına yakalanmıştı. Elleri titriyordu. Çay getirdiler. Şekeri zorlukla bardağa attı, fakat kaşığı bardağa sokamadı. Şakacı ağabey; Hey gidi Osman hey! Bir zamanlar Türkiye'yi karıştırırdın, şimdi bir çayı karıştıramıyorsun! demişti...*

"Ben boynu yularlı, cebi dolarlı olanlardan değilim" diyen **Osman Yüksel**, ömrü boyunca kravat takmamıştı...Kravat takmak zorunda kalınca da, ya üzerine balıkçı kazağı giyip kapatmış, ya da kemer yerine beline dolamıştı...A.P. adayı olarak, bir dönem TBMM üyeliğine seçilmiş ve *"Mahbus Osman, Mebus Osman"* olmuştu...Bir süre sonra bu partiden ayrılarak, Milliyetçi Hareket Partisi'ne, oradan da istifa ederek M.S.P.'ye girmişti...Bu partide de kısa bir süre görev yaptıktan sonra, tarafsız kalmayı tercih etmişti.

Bütün hayatı yokluklar içinde geçmesine rağmen, vefatından kısa bir süre önce, İstanbul – Aksaray'daki evini ve kitaplarını, **Ahmet Kabaklı**'nın başkanı olduğu Türk Edebiyatı Vakfı'na bağışlamış bulunuyordu.

Ölümünden on beş gün önce ziyaretine gittiği, dâvâ arkadaşı üstad **Necip Fazıl**'ın vefatı üzerine kaleme aldığı bir yazıda, O'nu ; *"Sonuna kadar zirve, sonuna kadar derinlik"* diye tarif ettikten sonra diyordu ki;

"O fırtına gibi adam, bir köşede, yaprakları sararmış kırık bir dal gibi duruyordu...Yanına yaklaşmaktan korktum. O sarı yapraklar dökülecek, adam ölecek zannettim. Mey'us, kederli, mecalsiz yanından ayrıldık. Ben Necip Fazıl'ı, o gün kaybetmiştim...Fırtına dinmiş, güneş batmış, koca İstanbul, koca bir mezarlık olmuştu...

Herkes şu beylik lâfı ediyor: Bıraktığı boşluğu kimse dolduramaz. Boşluk bırakmadı ki doldurulsun. Herşeyi doldurdu gitti. Kafaları doldurdu, gönülleri doldurdu ve yaşını doldurdu."

Yıllardır bir hastalıktan mustarip bulunduğunu öğrenince, biz de kendisini ziyaret etmek istiyor, aynen bir zamanların ele – avuca sığmayan, o cesur ve hareketli adamını, sararmış, bitkin ve susmuş halde bulacağımızdan endişe ediyor, çekiniyorduk. Ne yazık ki, ziyaret etmek bir türlü nasip olmamıştı.

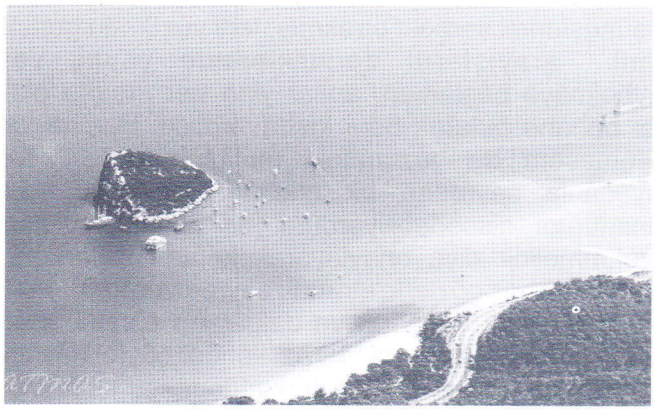
Osman Yüksel de, **Necip Fazıl** gibi, kafalarımızı ve gönüllerimizi doldurup gitti...Fakat yaşını doldurmuş sayılamazdı. Akseki'nin bu yiğit evlâdı, değerli Türkçü ve mücadele adamı **Osman Yüksel Serdengeçti**'yi şükranla anıyor, Allah'dan rahmet ve mağfiret niyaz ediyoruz.

LODOSUN GETİRDİĞİ AVARE DÜŞÜNÜŞLER

ANDAÇ

Haziran'ın ortasıydı. Yaz nedense bütün sıcaklığıyla gelemese de deniz için hazırlanmış olduğumdan güne erken uyanmıştım. Lakin lodosun bunalttığı bir günde niyetim akamete uğramış gibi görünüyordu. Zira hava saunanın içi gibiydi. Balkondan baktığımda, Antalya Körfezi'nin mavi boncuk gibi duran tek adacığı Sıçan Adası (Reşat) nemden kaybolmuş, diğer taraftan da Konyaaltı Sahilini dalgalar dantel gibi beyaz köpükleriyle süslemeye durmuştu. Kısa bir kararsızlıktan sonra, kalb böyle bir günde de yaşamak isterdi düşüncesi ağır bastı. Benim Martı Adası yakıştırmasını yaptığım Sıçan (Reşat) Adasının yokluğu, içimde büyüttüğüm özlem duygularının tetiklenmesine sebep olmuş, nedense İstanbul'daki prens adalarını aklıma düşürmüştü.

Tramvayla Varyant'ın başına gelip isteksizce aşağı inerken, karşıda doruklarındaki karlarını henüz eritemediği Beydağları da nemin yoğunluğunda çekicilikten uzak görünüyordu.

Sebebini kestiremediğim gerginliğimi lodosa yükleyip, güneydoğudan esen rüzgârla dalgalı denizin üzerinde oynaşan güneşin portakal ışıltısını seyrederken çakıllara uzanmış dönenip duruyordum. Gerginliğimi; bir engelle karşılaşmadığı için denizin alıp götüreceği, aynı zamanda tuz kokusunun ruhumu sakinleştireceği düşüncesi de plajda oyalanışımın başka bir sebebiydi. Bu arada deniz boş durmuyor, lodosun önüne kattığı, biriktirmiş olduğu olumsuz düşüncelerle dolu sıkıntılı havasını dalgalarıyla taşıyarak kıyıya biriktirişlerini görmezden gelmeye çalışıyordum.

Denizde binlerce mil ötedeki fırtınalarla oluşan ama kıyıya vurana dek ölü dalgaya dönüşen kabarıklığın sığ dibi hissedince inatla ve hırsla sahili dövüşünü seyre daldım. Dalgaların birbiri ardına devrilişleri, gürültüyle kıyıya patlayışları, çevreye su saçarak boz rengine rağmen bembeyaz köpükler oluşturup kıyıyı dövüşleri, beraberinde içinde hafif bir deniz suyu kokusu bulunan sintine, yağ kokusu etrafa yayılıyor, denizin ağız kokusu genzimi yakıyordu. Ağız kokusu demişken; avare düşünüşlerimin arasına sıkışanlardan birini sizlerle paylaşayım. Denizin bu hali geçmişte Romalıların ağız kokusunu aklıma getirdi. Tabii ki denizin ağız kokusu onların ağız kokusu kadar da ağır ve itici değildi. Bu benzetmeye 'ne alaka!' diyeceğiniz duyar gibiyim. Onun için, konu hakkında gülümsemenize yol açacak kısa bir açıklama yapmam gerekiyor.

Romalıların, o devirde ağız kokusunu gidermek için,sidikle ağızlarını çalkaladıklarını; daha da Aristokratlarının kalitesine güvendikleri bu sidikleri Portekiz'den ithal ettikleri gerçeğini duymuştum, Denizin ağız kokusunun çağrışımında,bahsetmemin tam yeridir diye örneklemek istedim. Bu konuda Romalıların hassaslıkları dikkat çekici. Bilindiği gibi, bizde de işe yaramayan birisi için, 'yaralı parmağa işemez' tabiri vardır. Romalıların, idrarın antiseptik özelliğini, kendilerine özgü biçimde kullanmaları, işin bizi gülümseten kısmı. Neyse konumuza dönelim. Muhteşem Konyaaltı Plajını bu şekilde tasvir edişim hiç de hoş değil ama maalesef görünen de buydu!

Ellerim göğsümde kenetlenmiş, ayak parmaklarımı sebepsiz sinirli bir şekilde oynatıyordum. Nem yukarılardan aşağılara sarkıyordu. Hareketsiz vücudumdan fışkıran terlerin yılan gibi kıvrılarak akışına aldırmayan bedenim, şimdilik denize girmeyi çekmediğinden, kirpiyi seven Hint fakiri gibi bulunduğum ortamdan memnunluk duymaya çalışarak avare düşünüşlerimi serbest bırakmış, terli yüzümün gerisinde zihni arayışların derinliklerinde yavaş yavaş kaybolmaya başlarken, anılar yine her fırsatta olduğu gibi bahane bularak beni kıstırıvermişti. Her ne kadar göremesem de yüzümdeki mutluluk ifadesi, töreni heyecanla seyreden bir çocuğun duyduğu sevinci yansıttığını hissedebiliyordum. İyi anılar her zaman tazelenmelidir diye onaylayarak kafamı sallarken, bir taraftan da boş gözlerle etrafımı seyrediyordum.

Kumsal, rüzgârın ve dalgaların sürekli etkisiyle hareket eden bir şeydi. Biraz ileride böyle havalarda mantar gibi aniden beliren birkaç lodoscu kısmetlerine ayaklanmış, çoğu zaman nafile olan can sıkıcı yürüyüşlerine başlamış, geziniyorlardı. Aslında lodoscular kıyıya vuran her şeyi toplarlar. Plaj lodosculari ise denizin altında yatan bazı kaybedilmiş kıymetli eşyaların lodos sayesinde kıyıya vuruşlarını kollarlar. İhbar almış maliye müfettişleri edasıyla taşlar arasını didik didik yokluyorlardı. Gökyüzünde beliren iki martı dikkatimi çekmiş, lodoscular gibi kısmetlerine ayaklandıklarını gülümseyerek seyrediyordum. Onların umudu arayışlarına benzer durumda olduğumu fark ettim. Aradıkları hazinecikler gibi, sıkıntılı hava beni de mazinin karmaşasında eşeksırtına yaraşır yüklere benzer anıları aramaya zorluyordu. Dalgalar kabardıkça düşünsel sörf yapmak artık kaçınılmaz oluyordu. Ortamın ve de yalnızlığımın doğrultusunda, eski bir kazağı giyip çıkarır gibi anılara yaklaşırken kendimi, geride nice hoş sedalar bırakmış olan şehrin dokusu arasında buldum.

Fırtınaya yakalanmış tekne gibi alabora olan düşüncelerim, sığınma limanı gibi beliren mazinin prens adalarında geçirdiğim deniz sefalı günleri düşlemek ödüllendirici olmaya başlamıştı.

Denizi seyrederken gemi güvertesinin altındaki güverte (Palavra) gibi düşüncelerim alt beynimin sinyallerini yakalamış alarga edip, çıkacağım yolu belirlerken belleğim, yarım asır gerilere uzandı ve sinema göstericisi gibi çeşitli görüntüler arasından, sisler içindeki Marmara Deniz'ine sürüklenirken rüyamın yarım kalmışlığını yükleniyordum. Gözümün önünde canlanan hatıralar, sözcüklerle anlatılamayan bir soyluluk tablosunu sisler içinden çıkartırken yaşanmış güzel günlerin efsanesine kendimi kaptırdım.

Anılar her zaman düzgün roda (Daire biçiminde istif) edilmez, kördüğüm yumağı gibi olsalar da pamuk ipliğini tanıyan onu çözerdi. İşin ucundan tutarken kaydı hayatımın yarım kalmışlığa, ergenlik döneminin umursamazlığındaki bir genç gibi anılar arasına daldım. Bazen anılar arasında yaşadıklarım, masallardaki gibi bir görünüp sonra yok olan sanrıya da dönüşebilirdi. Öyle anlarda, havada uçuşan cam parçalarına benzer anılar gözlerime dolunca içimin acılarla yandığını bilir, böyle anlarda gerçeğe dönmek, insanın tırnağını yazı tahtasına sürtmek kadar tatsız ve sinir bozucu olabilirdi. Çok şükür bu sefer öyle olmadı. Eski günlerini, kaybettiği yaşanmış güzellikleri düşleyen biri olarak gördüklerim sürrealist bir tabloyu andırıyordu.

Düşünüşlerimde beliren Marmara ve adaları en güzel haliyle, Tophane semtinin sırtlarındaki dik merdivenlerin çokluğuyla ünlü Cihangir'den Marmara'ya açılan boğazın nefis manzarasına dalarak yaşayabilir, kendinizi bir rüyanın içinde hissedebilirsiniz. Göz yaylımının olabildiğince zengin manzarasına daldığınızda; adalara bakışlarınızın uzaması biraz zaman alır, bir taraftan martılarıyla vazgeçilmez Kız Kulesi'nin Üsküdar'a yaslanışını, karşısındaki Topkapı Sarayı'nın vakur duruşunu seyredip oyalandıktan sonra bakışlarınız, Sarayburnu'ndan Marmara'nın açıklarındaki adalara ancak uzanabilir. Bu arada duyduğum martı çığlıkları eski bir dostun çağrısını hatırlatmıştı. Hakkında sonu gelmez tasvirlerin hemen hepsinin ona yakıştığı Marmara'nın doyumsuz manzarasına buradan dalmak ayrı, keyif verici bir ayrıcalık olduğunu söylemeliyim.

Hayallerimde beliren Marmara ve adalar, geçmişinde yaşanmışlıkların bilinçli ve süreli öznesi olan ve doğup büyüdüğü şehrini sevme iptilasına müptela olan beni hemen tanıdıkları için ağırlayıcı ve konuksever havasıyla bakışlarımı iade ettiler. İstanbul, kaydı hayatımın içinde, eski bir fotoğraf gibiydi. Orasına burasına aşırı yapılan yoğun ve bezdirici makyajları bile bu gerçeği değiştirmiyordu. Herhalde sevda, böyle bir şey olmalıydı, tıpkı hemofili gibi durdurulamayan bir kanama. Aynı zamanda işe yaramayacak kadar asla yaşlanmayan.

Marmara Denizi, dağınık posta pulu gibi serpiştirilmiş ve gözdesi olan 9 adasıyla övünen tek denizimizdir. Prens Adaları denilen bu adalar aslında 10 taneydi. İstanbul alınmadan 42 gün önce alınmış adalar olarak da bilinir. Kınalı, Burgaz, Heybeli, Büyükada, Sedef Adaları yerleşime açık olan adalardır. Kaşık, Tavşan, Yassıada, Sivriada ise yerleşimi olmayan adalardandır. 1000. Yıllarda bir deprem sonucu batan, Vordonisi adası da geçmişte bu adalardan biriydi. Bostancı ve Maltepe açıklarındaki sığlıkta, üzerinde

fener bulunan iki kayalık yer alır. Bu kayalardan Bostancı'ya yakın olanı Vordonisi Adası olarak bilinir. Bu adacığa Yıldız Kayalığı da denir. Maltepe'ye yakın olanı ise, Dilek kayalığıdır. Prens Adaları denmesinin sebebi de Bizans döneminde soyluların, prenslerin, patriklerin hatta İmparatorların sürgün yeri olarak kullanıldığından dolayıdır. Antik dönemde Domonisi (Cin) Adaları da denirdi. Aristotales, Heybeli Ada'ya ilk kez bakır madeni işleten birinin adı olan Halkedon (Kadıköy) Adaları demiştir. Adalar, Yunanlı filozof ArtemiporosPitiusa (Çamlı) ve Marmara Adaları, Papaz Adaları, Keşiş Adaları, Evliya Adaları, Kızıl Adalar gibi isimlerle de anılmışlardır. Adalar, Müslüman İstanbul'a 19. Yüzyılın ortalarına kadar yabancı kalmıştır.

Adaların kıyıları, plajları çocukluk yıllarımın unutulmaz anıları arasında ayrı bir yere sahiptirler. Tabii ki deniz sefalarım Marmara'nın birbirinden güzel başka birçok kıyılarında da yaşanmıştır. Mesela, Topkapı Sarayının denize dokunduğu burun olan Sarayburnu, boğaz akıntılarının Marmara'ya çıkmadan vurduğu son noktadır. Dalgaların yoğun olduğu, akıntının doruk noktasına çıktığı bir günde arkadaşım Lemi ile gençliğin verdiği enayi cesaretiyle dalgaların arasına dalışımı hatırlarım. Ahırkapı'daki deniz fenerine yakın kıyıya çıkabildiğime hâlâ şükrederim, adalara doğru sürüklenmek işten bile değildi. Hoş buna benzer enayilikleri Emirgan'ın önündeki akıntılarda, Kandilli'nin Akıntı Burnu'nda da tekrarladığımı unutamam. Şimdi enayilik gibi görünse de çocukluk yıllarımın unutulmaz ve tatlı anıları arasında ayrı bir yere sahiplerdir. Mademki Marmara'da dolaşıyorum, oranın şimdiki genel durumundan da kısaca bahsetmeliyim.

Marmara, mutlak bir olgu (ölüm)ya adım adım yaklaşırken; tarihinden gelen ihanetlerle yaşamını inatla sürdüren sıkıntıya, üzüntü verici davranışlara katlandığından, cefakeş rolünü bırakmış, üzüntü verici, intikam alıcı cefakâr rolünü üstlenmek zorunda bırakılmıştır. Marmara bu yenilgisini, güven duyduğu yerden yani insanından kaynaklandığını biliyordu. Daha önceden bahsettiğimi hatırlıyorum. İstanbul'un alınışı 1453'den 1953'e kadar geçen 500 sene şehrin çöplerinin boşaltıldığı bir denizdi. 127 çeşit balığı bağrında barındıran bu deniz şimdilerde 4 çeşit balığıyla dayanmanın son kertesinde bulunuyor. Yine de insan denen varlığa kucağını açıp, nimetlerinden yararlandırıyor, suskunluğunun sayhalarını dalgaların ritmine bırakmış, gün geçtikçe Karadeniz'e benzeyen sonuna yaklaşıyor. Hem de 10/8 kanser riskini taşıyarak... Neden Karadeniz'e benzettiğimi açıklayayım.

Yunanlılar Karadeniz'e <axenos> yani konuk sevmez demişlerdir. Türkler ise o kadar diplomatik olmamışlar <ölüm denizi> anlamına gelen Karadeniz demişlerdir. 150-180 metrenin altında oksijeni olmadığından dünyanın en büyük ölü denizlerinden biri olmuştur. Derinlikleri hidrojen sülfürle doludur.

Marmara, sanki önceden belirlenmiş bir ölüm programına uymuş gibi, sebebi bilinen kirlilik oranlarının artmasıyla Karadeniz gibi, ölü deniz kimliğine adım adım yaklaştığını bilmek içimi acıtıyor. Bu sona yaklaşırken uzun senelerdir katkıda bulunan Kadıköy'deki zehir saçan meşhur Kurbağalı Dere'nin üç senedir bitirilemeyen arıtma uğraşısına kızmışcasına fokurdayıp metan gazı çıkartarak isyanını dışa vurduğunu işitince eski bir İstanbullu olarak içimin acıdığını belirtmeliyim. Şimdilerde yapılan temizleme çalışmalarında çıkan çamurların Moda ve Şile'de arıtma tesislerine gönderilmeye başladığını duyunca sevinmiş, ancak umudum tam yeşerirken bu defa da, çıkan çamurların Yassıada açıklarında Marmara'ya boşaltıldığını canlı yayında görünce; umudum da Marmara'ya gömüldü. Artık, bu uygulamadan vazgeçilip çamurların Ömerli'de orman içindeki bir araziye gömüldüğünü duymak bana teselli vermiyor.

Haliç'in temizlenmesi, yakın zamanda Boğaziçi'nin kıyılarında birikmiş yalı ve tepelerinde çöreklenmiş apartmanların giderleri denize bırakılmaktan kurtarılmış olmaları gibi, temizlenmesi adına yapılan hizmetlerin cılız da olsa hakkını vermek gerekir. Ama onu kurtarmaya yeter mi, bilmiyorum? Korku mantık engellerini silip süpürüyor.

Neler neler kaldı senden gönlümde ey İstanbul'um herhalde bilirsin(!)

Bir amip gibi kendi kendine bölünerek çoğalır gibi ruhumun bir kısmını geçmişe yönlendirdiğimden bu yana epey zaman geçmişti. Bu arada hafif poyraz kendini göstermiş, nem azalırken günbatımı renkleri arasında Beydağları yine enfes bir görünüm almaya başlamıştı.
Bir ressamın boyamayı unuttuğu bir portre gibi silikleşmeye başlayan hatıralar, yerlerini gerçeğe bırakmaya başladılar. Yavaş yavaş düşüncelerim geri dönerken deniz, biraz da olsa dalgasını geçmekten vazgeçmiş beni çağırıyordu.

EDİRNEKAPI ŞEHİTLİĞİNDE YATAN TEK GAYRİMÜSLİM...

TUNCER GÜNAY

Yanılacağımı pek sanmıyorum. Ankaralılar Kurtuluş Savaşı'ndan hemen sonra başlatılan **'Modern Başkent'** kurma projesine çok büyük katkıda bulunan bir çok ecnebî şehir plancısını ve mimarı çoktan unuttukları gibi **Bruno Taut'**u da muhtemelen hatırlamayacaklardır. Oysa yüz binlerce Ankaralı, hergün her saat o güzel insanın yaptığı ihtişamlı ve dev eserlerin önünden geçmektedir.

Ecnebî mimar ve mühendislerin yaptıkları bu azametli binaların kimi askerî karargâh, kimi bakanlık, kimi okul, kimi fakülte kimi müze veya genel müdürlük olarak, ama hepsi de halâ dinç ve sağlam bir şekilde hizmet vermektedirler. Hergün önünden yüz binlerce insanın geçtiği ama mimarlarını ve öykülerini hiç merak etmediği ya da bilmediği o **'Erken Cumhuriyet Dönemi'** binaları arasında **Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Ankara Atatürk Lisesi** ve **Ankara Cebeci Orta Okulu** da vardır. İşte bugün bile hizmet vermeye devam eden bu muhteşem binaları yapan mimarın adı **Bruno TAUT**'tur.

Nazi soykırımcıları, Yahudi kökenli profesör,

mimar, sanatçı ve yazarları da katletmeye başlayınca bir çoğu kendilerini emniyette hissedecekleri ülkelere kaçıp sığındılar. Türkiye kendine sığınanları hiç tereddüt etmeden kabul etti. Çünkü üniversiteye, bilime, sanata ve imâra büyük önem veren ve büyük restorasyon ve kalkınma hamleleri başlatan genç Cumhuriyet'in, evrensel şöhrete sahip olan bu kâmil ve mütehassıs insanlara tabii ki çok ihtiyacı vardı. Türkiye onları bağrına basmakla çok iyi etti. Kısa zamanda bu çalışkan ve vefakâr insanlar modern Türkiye'nin kuruluşuna çok büyük katkılarda bulundular. Yeni üniversiteler, yeni fakülteler ve konservatuvarlar kurdular. Sanat dalları gelişti. Planlı şehircilik başlatıldı. Azâmetli binalar yapıldı. Bu aydın ve terbiyeli insanlar kendilerini dostça bağrına basan Türkiye'ye çok değerli hizmetler vererek kadirşinaslıklarını ve minnetlerini gösterdiler.

Bruno Taut'un, Almanya'da I. Dünya Savaşı'ndan sonra yaptığı toplu konut projeleri ile şöhrete kavuştuğunu öğrenmiştim. Ayıptır söylemesi, Türkiye'ye geldiğini ve Ankara'ya şehircilik karakterini veren dev binaları yaptığını bilmiyordum. Yeni öğrendim. Bunu öğrenir öğrenmez de hakkında bilgi topladım.

Bruno Taut, 1919 yılında mimarlık terminolojisine çelik ve cam kombinezonlarına dayanan **'Alpine Architecture'** kavramını yerleştirerek beynelmilel bir isim oldu. Sosyalist bir dünya görüşüne sahipti. Türkiye'ye ilk kez 1916'da **Türk- Alman Dostluk Yurdu Yarışması** için gelmiş ve ülkemizi çok beğenmiştir. Yirmi yıl sonra 1936'da bu kez Nazi'lerden canını kurtarmak için Türkiye'ye sığındı. 24 Aralık 1938'de ölene kadar da Türkiye'de yaşadı. Ülkemize sığınan tüm Alman bilim insanları gibi **Bruno Taut** da Türkiye'de kendini çok özgür ve rahat hissetti. Projelerine ve çalışmalarına ne Atatürk ne de bir başkası karıştı ve müdahale etti. Arkadaşı **Carl Krayl**'a yazdığı mektupta bu durumdan övgüyle bahsetmiştir.1936 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin projesi ona verilir.10 Kasım 1938'de Atatürk ölünce anıtsal bir kabir yapılana kadar naâşının bir katafalkta bekletilmesine karar verilir. Tezyinat projelerinde de şöhretli olduğu için katafalk yapma işi ona verilir. Çok sevdiği Atatürk için katafalkı 10 gün hiç uyumadan çalışarak 20 Kasımdaki devlet törenine yetiştirir. Ancak kendisi de hasta ve yorgundur. Atatürk'ün çok görmek istediği DTCF'nin inşaatını tamamlamak üzere iken, 24 Aralık 1938 yılında o da vefat eder. Yani Ata'nın ölümünden 44 gün sonra...

Bruno Taut, Edirnekapı Şehitliği'nde gömülü olan tek gayrimüslimdir.

Bruno Taut'un Ülkemizdeki Mimari eserleri

*Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Binası, 1937
*Mekteb-i İdadi "Trabzon Lisesi" 1938

Tasarıları

*Ankara Teknik Yüksekokulu, 1937
*Kimya Enstitüsü, 1937
*Ankara'da Hükümet semti, 1937
*Ankara'da bir Tiyatro binası, 1937
*Ankara'da bir Yemekhane, 1937
*Ankara'da Parlement binası, 1937
*Trabzon'da Yüksek erkek yatılı okulu (gerçekleştiren Franz Hillinger), 1937
*Ankara'da Atatürk-Lisesi (Asım Kömürcüoğlu ile beraber, gerçekleştiren Franz Hillinger),1937
*Ankara'da Kurtuluş Ortaokulu (Asım Kömürcüoğlu ile beraber), 1938
*İstanbul Otaköy'de Prof. Nissen'nin oturduğu evi, 1938
*İstanbul'da 15. Cumhuriyet Bayramı kutlama süslemeleri (Schütte eşi ile birlikte), 1938
*İzmir'de Kültür Bakanlığı Sergi salonu, 1938
*Cebeci Ortaokulu (gerçekleştiren Franz Hillinger), 1938
*İzmir'de Kız-Enstitüsü (yalnız ilk yapı bölümü gerçekleşti), 1938
*Ortaköy'de kendi evini, 1938
*Bir Sinagog (*havra*), 1938
*Ankara'da Mustafa Kemal Atatürk için katafalk, 1938

DİLSİZ ŞEHİR

MUSTAFA AYVALI

Zifirden bulutlar çökmüş yurduma,
Lütfedercesine gökten bakıyor.
Gömmüş emirzade başını kuma,
Düşmüş Tersakan'a bahtı akıyor.

Bu kente akşamlar apansız iner
Siner günler, siner kara toprağa
Tutulmadı sözler ver elini ver!
Haydi sen güle kon, bense yaprağa.

Kuş suda pürtelâş, çiçekler yerde.
Dağlar çala dönmüş dertler yuvası.
Bir termik söndürdü nuru göklerde,
Şimdi mehtabımdır sisler ovası.

Küle dönmüş benzi bağda bir fide,
Karneye bağlanmış rüzgâr ve hava.
Şu yalan dünyada var mı kaide?
Bak! Can çekişiyor mümbit bir ova.

Mahpusta bir ömre var ki şikâyet,
Kar düşer gönlüme kömürden, isten.
Kan bulaştı suya, pusta memleket
Bir yol tutar herkes görünmez sisten.

2015 YILI İÇERİSİNDE NEVZUHUR'DA YAZANLAR VE YAZDIKLARININ LİSTESİ AŞAĞIYA ÇIKARILMIŞTIR

AKBABA Mustafa:
- 43. Sayıda: EDEBİYAT ÜZERİNE KISA BİR SOHBET
- 44. Sayıda: FIRIN SOKAĞI
  KONYALI ÖKSÜZ
- 45. Sayıda: DÜNYA HALİ / OLUR (şiir)
  RİVAYET OLUNUR Kİ...
- 46. Sayıda: ACEM MÜLKÜ
- 47. Sayıda: YOKSA KENDİSİ DE BİR SIRLI MIYDI?
- 48. Sayıda: HATTAT HÜSEYİN ÖKSÜZ

ANDAÇ:
- 43. Sayıda: GÜNİNDİYE YÜKSELİRKEN KORKUNUNUN BEYAZ DİŞLERİ GÖRÜNDÜ
- 44. Sayıda: RAHİÇ'DEN ANTALYA'YA ALIN-TERİ ŞEBNEM GİBİYDİ
- 45. Sayıda: İLK ONDALI TÜRK SAATİ REŞAT ALTINIYLA ÖLÇÜLDÜ
  GÜLÜMSEMESİNE SARMIŞTI HÜZNÜNÜ
- 46. Sayıda: KARAMANYA (ADALYA – ANTALYA)
- 47. Sayıda: BAĞLAMINDAN KOPARILIŞ SÜT TOZUYLA BAŞLADI
- 48. Sayıda: LODOSUN GETİRDİĞİ AVARE DÜŞÜNÜŞLER

AYVALI Mustafa:
- 43. Sayıda: ÜRPERTİ (şiir)
- 47. Sayıda: DİLSİZ KAPI (şiir)
- 48. Sayıda: DİLSİZ ŞEHİR (şiir)

BAŞ Emin:
- 43. Sayıda: GÜZ SANCILARI (şiir)

BAŞ Rukiye Perçem (Börü Katun)
- 43. Sayıda: ALTUNCAN HATUN
- 44. Sayıda: BU BİR KARŞI ÇIKIŞTIR
- 46. Sayıda: ELMA ŞEKERİ (!)
- 47. Sayıda: PAMUK ŞEKERİ (!)

BERBER İbrahim:
- 43. Sayıda: HÜZÜN (şiir)
- 45. Sayıda: AĞIR KOŞMA – 3 (şiir)

COŞKUNER Süleyman:
- 47. Sayıda: KALİTELİ YAŞAM VE ÖLÜM GERÇEĞİ

DEMİREL Ali:
- 43. Sayıda: NECCAR ALİİHSAN MURATOĞLU
- 44. Sayıda: ÇOBANLIK
- 45. Sayıda: TÜRKLER VE YERLEŞİK YAŞAM
- 46. Sayıda: ALP OLMAK
- 47. Sayıda: KALEHÖYÜK KAZILARI
- 48. Sayıda: MATTHİAS ALEXANDER CASTREN

GÜNAY Tuncer:
- 48. Sayıda: EDİRNEKAPI ŞEHİTLİĞİNDE YATAN TEK GAYRİMÜSLİM

KAHRAMAN İsa:
- 47. Sayıda: KURULUŞ YILLARINDAN BİR KESİT VE SARU BATU SAVCI BEĞ

KIZILDAĞ Ersin:
- 43. Sayıda: OĞLUMA (şiir)

SATOĞLU Abdullah:
- 45. Sayıda: LÂLE DEVRİ DASTANI'NDAN (şiir)
- 48. Sayıda: OSMAN YÜKSEL SERDENGEÇTİ

TANAL Öznur:
- 45. Sayıda: ACI OT YERİ
- 46. Sayıda: HERKES YÜREĞİNİN EKMEĞİNİ YER

TÜLKAY Hasan:
- 43. Sayıda: TÜRKLÜK BİLGESİ JEAN PAUL ROUX
- 44. Sayıda: JEAN PAUL ROUX'DAN "TÜRKÇE" ESİNTİLER

YILMAZ Selma:
- 43. Sayıda: KAYGILANMA ÇOCUK (şiir)
- 45. Sayıda: YAĞMURLU OKYANUSLARA METHİYE (şiir)

ADELİA - 1839